

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Italské názvy barev a jejich syntagmatika

Diplomantka: Bc. Pavla Štikarová

Pracoviště: Ústav romanistiky FF JU v Českých Budějovicích

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

Rozsah: cca 100 stran vč. bibliografie a vlastních příloh (v práci chybí stránkování)

Předkládaná diplomová práce byla zadána jako korpusová studie z oboru lingvistiky italského jazyka, jejímž cílem měla být excerptce a následná jazyková i translatologická analýza italských názvů barev v jejich typickém kontextovém zapojení. Považuji za nutné toto předeslat, protože ve výsledném textu práce je lingvistickým analýzám věnován relativně malý prostor a lingvistická teorie zůstává zcela upozaděna. Rovněž je třeba upozornit, že práce postrádá číslování stran; pro potřeby tohoto posudku jsem strany v příslušném výtisku očísloval ručně.

V úvodu práce (s. 7) si autorka nestanovila žádný explicitní cíl, klade si místo toho otázky jako: *co je barva? Jak barvu získáme? Kdy jsme barvy začali vnímat? Proč jsou nám některé barvy více sympatické a jiné méně?* – a podobné, které nesouvisejí s lingvistikou, ani se zadáním práce. V závěru pak uvádí (s. 90), že *cílem práce bylo nastínit obecnou úlohu a vlastnosti barevných termínů a odlišit ustálená spojení od volných uskupení, popsat funkce a použití těchto pojmenování*. První jmenovaný cíl (*nastínit obecnou úlohu a vlastnosti barevných termínů*) je nesrozumitelný, druhému cíli (*odlišit ustálená spojení od volných uskupení*) se autorka věnovala jen okrajově empiricky a třetí cíl (*popsat funkce a použití těchto pojmenování*) snad lze považovat za do jisté míry splněný, pokud tím budeme chápat excerptci kolokátů pro italské výrazy označující barvy.

Teoretická část práce pokrývá celé spektrum otázek od fyzikálních vlastností barev, přes biologické vnímání barev, psychologii barev, symboliku spojenou s barvami; obsahuje také technickou kapitolu o barvotisku nazvanou „základní barvy“ a obecně-historickou kapitolu „zkoumání barev“. Objevují se zde zajímavé postřehy a informace, které mohou práci jistě obohatit. Na druhou stranu vidím jistý problém v uspořádání informací – např. v kapitole „použití názvů barev v běžném životě“ (s. 36-37) text nesourodě skáče od konvenčních barevných označení pro sportovní týmy přes („barevné“) lidské rasy a hry v římském cirku k barevným označováním vězňů v nacistických koncentračních táborech (to má být použití „v běžném životě“?) a nakonec k barevným označováním planet. Také stavět vedle sebe Alberta Einsteina, exaktního fyzika a objevitele fotoelektrického jevu, a Johanna Wolfganga Goetha, který se zabýval působením barev na psychiku (s. 24-25), pokládám za svébytný intelektuální synkretismus.

V teoretické části naopak téměř absentují pasáže lingvistické; najdeme zde pouze pasáž o etymologii názvů barev (s. 39-40), která však s následným výzkumem nijak nesouvisí; dále pasáž o barevných odstínech (s. 41-43) která, ač je zařazena v teoretické části, nečerpá z žádných sekundárních pramenů, ale jeví se ryze empiricky; a konečně stručný výtah z knihy *Colori e lessico* od Marie Grossmanové, jehož funkci a souvislost s ostatním textem jsem při nejlepší vůli nepochopil.

V empirické části (od s. 46) shromáždila autorka mnoho (není zřejmé kolik, jistě desítky, snad stovky – kvantifikace v práci chybí) příkladů typických syntaktických spojení s názvy základních barev na základě excerptce ze slovníku Zingarelli, z korpusu Intercorp v8 a pro češtinu též z korpusu Syn2015. Jednotlivá spojení jsou rozdělena do kategorií: a) biologické názvy, b) idiomatická spojení, c) idiomatická spojení se slovesem, d) přirovnání a e) kolokace. Zvolená klasifikace není racionálně zdůvodněna, což je na škodu věci, neproblematické není ani rozdělení materiálu. Např. výraz *globulo bianco* (*bílá krvinka*) je zařazen do idiomatických spojení (s. 53), ač jde evidentně také o biologický název. Autorka nerozlišuje idiomatická spojení, v nichž má název barvy jedinečný význam (např. *terrore bianco*) od spojení, v nichž nese název barvy přenesený význam a má jistou paradigmaticku (např. *sciopero bianco*, *vedovo bianco*, nebo *settimana bianca* /a příp. *sport bianco*/ s. 53). Pojem *kolokace* chápe autorka jako synonymum volného spojení (s. 77), což neodpovídá úzu v lingvistické literatuře (ani s přihlédnutím k jisté polysémii tohoto výrazu). V rozporu s vlastním pojetím však mezi kolokace

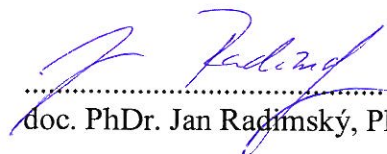
zařadila i některé termíny (*tonno bianco*) a výrazy idiomatické (*casa bianca, vino bianco, dokonce i carta bianca*). Také metodologie korpusových excerpací by mohla být propracovanější: autorka např. používala korpus Intercorp, ale nevyužila ho jako korpus paralelní, což se při translatologické rešerši nabízelo. Ve svých analýzách nikde nepracuje s frekvencemi, takže není zřejmé, která spojení jsou v korpusu typická a která nahodilá/ojedinělá.

Na konci práce je zařazen překladový slovníček excerpovaných spojení (s. 93-101), který je materiálově bohatý. O metodě jeho sestavování však v práci informace nejsou. Také řazení položek v tomto slovníčku je záhadné – pasáže italsko-české se pravidelně střídají s pasážemi česko italskými, pořádek v rámci jednotlivých sekcí se zdá nahodilý (v každém případě není abecední). Praktická využitelnost takového slovníčku je tedy nulová.

Po formální stránce práce odpovídá požadavkům.

Závěr:

Konstatovat, že předkládaná diplomová práce splnila stanovené cíle, resp. zadání, lze jen s velkými výhradami. S tímto ji tedy doporučuji k obhajobě a hodnotím jako ještě **dobrou**.

.....
doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

V Českých Budějovicích, dne 20. května 2016